

Pethő András: A hátrányok kiküszöböléséhez szükséges költségek különös jegyei a kártérítési jogban

1. Bevezetés

A kártérítési jog elsőrendű célja a megbomlott károsulti élethelyzet lehető legteljesebb helyreállítása. A jog a kártérítés eszközrendszerével kívánja elősegíteni azt, hogy mindazon károk tekintetében, amelyek a károkozó felelősségének körében belül keletkeztek, olyan helyzet jöhessen létre, mintha a károkozás meg se történt volna. Figyelemmel kell azonban arra lenni, hogy a kártérítési kötelezettsége nem terjedhet túl azon a káron, amelynek bekövetkezéséért felelős. A teljes kártérítés elve és a káronszerzés tilalma egységesen jelölik ki azt a határvonalat, amelyre a károsult kárigényét eredménnyel alapíthatja.

Különösen így van ez azon költségek körében, amelyet a károsult, vagy rá tekintettel más személy a károsodásra adott válaszként, a bekövetkező hátrányok kiküszöbölése érdekében használ fel. Tanulmányomban azt kívánom bemutatni, milyen különös jegyei vannak a hátrányok kiküszöböléséhez szükséges költségeknek. Felvázolom, milyen típusú költségek és milyen mértékben jöhetnek számításba a károkozóval szembeni igényérvényesítés során, ehhez pedig milyen bizonyítási teljesítményt vár el a bírósági gyakorlat. Tanulmányomban általános megállapításokat teszek ezekre a kárfajtákra, kiemelve azonban az egyes jogcímek érvényesítése során alkalmazott egyedi mérlegelési szempontokat is.

2. Kártípusok a polgári jogban

A kárként érvényesíthető egyes jogcímek egzakt felsorolására a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) nem vállalkozik, dogmatikájában azonban klasszikus hármast követi, így kárnak tekinti a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést, az elmaradt vagyoni előnyt, valamint a károsultat ért vagyoni hátrányok kiküszöböléséhez szükséges költségeket.

A harmadik csoportban megjelölt károkat szükséges, vagy indokolt költségként is szokás megjelölni, jellegüket tekintve több vonatkozásban is elütnek a másik két csoportba tartozó jogcímeiktől. Míg az első két csoportban lévő károk egy többé-kevésbé objektív körülményt írnak le, minden esetben egy a felektől függetlenül kialakult állapotot tükröznek. A vagyoni értékcsökkenés a károsodás következtében, akár anélkül beáll, hogy a károsodásról, illetve a károkozó magatartásáról tudomást szerezne. Az elmaradt vagyoni előny pedig a

kárbehatásnak a károsult személyére való visszahatásából ered, mely ellen legfeljebb – a külön értékelés alá eső – rendkívüli erőfeszítéssel járó munkateljesítményével tud a károsult tenni.

Ezzel szemben az indokolt költségek felmerüléséhez egy többletelem kapcsolódik. A kiküszöböléshez szükséges költségek minden esetben a károkozásra adott választ tükrözik. A károsultnak, vagy rá tekintettel hozzátartozójának a személyes döntését, mellyel a kárát csökkenteni vagy megszüntetni kívánja. A károsulti oldal a saját reakciójával kíván olyan helyzetet teremteni, mintha a károkozás meg se történt volna. A reakció a megromlott állapot helyreállítására irányul. Ilyen értelemben a költség felmerülése közvetlenül a károsult döntésének következménye. A döntés szükségessége viszont nem merült volna fel, ha a károsultat nem éri károsodás. Nagyfokú mérlegelési lehetőség nyílik a bíróság számára, hogy megítélje, egyáltalán milyen típusú költségek, milyen mértékben és időtartamban alkalmasak arra, hogy a felperesi igény ne ütközzön bele a káronszerzés tilalmába.

3. A szükséges költségek jellemzői

A Ptk. lényegében nem változtatott a szükséges költségek korábbi szabályozásán, mindössze a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényhez (a továbbiakban: r. Ptk.) képest pontosította annak megfogalmazását azzal, hogy a károsultat ért vagyoni hátrányok *csökkentése* kitévelt elhagyja, amiként a költségek elnevezés mellől a nem vagyoni kártérítésre utaló *kárpótlás* szó is elmarad.[1] Véleményem szerint azonban ez a nyelvtani egyszerűsége szolgálja, hiszen a kiküszöbölés szó fogalmába a csökkentés is beleértendő.[2] A károkozó felelősségének terjedelmére nem hoz változást a *nem vagyoni kár*ra vonatkozó hivatkozás elhagyása sem, hiszen a Ptk. 2:53 §-ában foglalt utaló szabály alapján, »*aki személyiségi jogainak megsértéséből eredően kárt szenved, a jogellenesen okozott károkért való felelősség szabályai szerint követelheti a jogsértőtől kárának megtérítését.* «

Változást hozhat azonban a Ptk. 6:522. § (2) c) pontja szerinti károk értékelése a sérelemdíj bevezetésével. Amíg korábban ennek keretében voltak érvényesíthetők a nem vagyoni hátrány folytán felmerült többletköltségek, úgy ezek részben már a sérelemdíj összegébe épülnek be. Tipikusan ilyenek azok a költségek, amelyek a korábbi életvitel beszűkülésének más előnyökkel való kompenzálása során merültek fel. A r. Ptk. szerint elbírált esetekben gyakoriak az ún. kulturális többletköltségek érvényesítése, melyek során a bíróság azt a helyzetet értékeli, hogy a súlyosan egészségkárosodott személy korábbi szabadidős lehetőségei beszűkültek, gyakorta munkát sem tud végezni, a lakásába való bezártsága pedig pszichés nyomás alá helyezi, mely csak tetézi az amúgy is megélt betegségtudatot. A kulturális (művelődési) többletköltségek érvényesítésében egyelőre új gyakorlatról még nem

beszélhetünk.

A vagyoni hátrányok kiküszöböléséhez szükséges költségek érvényesítésének nemcsak az szab gátat, hogy a károsult a költségeket a károsodása kiküszöbölésére vegye igénybe, hanem az is, hogy bizonyítsa, hogy a költség felmerülése a kiküszöböléshez szükséges volt. A Ptk. nem írja elő, hogy a károsult az őt ért hátrányt milyen módon és mértékben küszöbölheti ki, ez az egyéni autonómia elvéből is következik. Azt azonban egyértelművé teszi, hogy a károkozó a felelőssége körébe tartozó károsodások közül csak azokért és csak olyan mértékben köteles helytállni, amennyire a költség felmerülése szükséges volt. A temetési költségek körében a gyászoló családtag nincs attól elzárva, hogy az elhunytnak a szokásosnál, illetve közösségileg elvártnál drágább síremléket állítson. Az azonban a Legfelsőbb Bíróság BH 1985.312 számon közzétett döntése óta töretlenül érvényesül, hogy a károkozó a temetési költségek körében felmerülő sírkőállítás költségeit csak a helyben szokásos, átlagos kivitelű sírkő költségéig köteles viselni. Ami ezen a mércén túl van, kívül esik a kártérítési felelősségen. A mérce meghatározása során a bíróság mérlegelése kiemelt jelentőségű, amiként az is, hogy a felperes ne csak a költségek összegszerű felmerülését és a károkozó felelősségi körébe tartozó károsodással való okozati kapcsolatát, hanem annak szükségességét, célszerűségét és ésszerűségét is bizonyítsa.[3] A három értékmérőn túl még szerepe van a mértéktartás elvének is, hiszen a károsult kárenyhítési kötelezettség terheli, így a károsult magatartása nem irányulhat arra, hogy a károsodásával jól járjon, ez a káronszerzés tilalmába is ütközik. Választott költségeinek ezért mértéktartónak, a kár lehetséges kompenzálásával arányban állónak, a lehetséges alternatívák közül a célhoz kötött ésszerű megoldást szolgálónak kell lennie.

A költségek szükségességének vizsgálata gyakori a sérüléseket, megbetegedést enyhíteni, megszüntetni hivatott magán-egészségügyi beavatkozások megítélése körében. A beteget a Ptk. 6:525. §-ában foglalt kárenyhítési kötelezettsége alapján a jog arra kívánja rászorítani, hogy gyógyulásához lehetőség szerint elsősorban a társadalombiztosítás által lehetővé tett, külön térítés nélküli beavatkozásokat vegye igénybe. Azonban a károkozó teljes reparációra köteles, így azokban az esetekben, ahol a társadalombiztosítás keretében megvalósuló közgyógyellátáshoz képest magasabb színvonalú, biztonságosabb vagy épp gyorsabb megoldást kínáló magánegészségügyi megoldások állnak rendelkezésre, orvosi többletköltség címén akár ezen költségek is érvényesíthetők lehetnek. Ugyanis » *ha a közgyógyellátás bármely okból nem nyújt megfelelő alternatívát a magán egészségügyi ellátáshoz képest, akkor nem haladja meg az elvárható magatartás kereteit az egészségügyi ellátásra szoruló károsult részéről a költségesebb magánellátás igénybevétele.*« (A Kúria Pfv.III.21.276/2017./4., valamint a Pfv.20032/2017/4. számú ítéletei)

Vizsgálat tárgya lehet az is, hogy a Magyarországon nem engedélyezett, azonban külföldön jogsértés nélkül igénybe vehető beavatkozások a kártérítés keretébe esnek-e: *»A károsultnak az általa viselendő kárkövetkezmények minél magasabb színvonalon és minél rövidebb időn belüli csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez fűződő érdeke, valamint a károkozónak az ezzel felmerülő költségek minimalizálásához fűződő érdeke között az ésszerű egyensúly«* figyelembevételére szükséges, a Kúria véleménye ez a módja annak, hogy állást lehessen foglalni, mi sorolható a megtérítendő károk körébe. (A Kúria Pfv.III.21.276/2017./4., valamint a Pfv.20032/2017/4. számú ítéletei)

A bíróság azonban csak az olyan orvosi beavatkozások költségeit állapíthatja meg, amelyek orvosilag indokolhatók. A magán-egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatban is irányadó, hogy nem az eredményességi faktor a döntő. A bíróságnak nem azt kell értékelnie, hogy a beavatkozás elérte-e a kívánt eredményt, hanem azt, hogy a beteg egészségkárosodására az állapotának javítását célzó beavatkozás célszerűségi és ésszerűségi szempontok figyelembevételével is alkalmas-e.[4]

4. A szükséges költségek lehetséges köre

A szükséges költségek köre előre nem meghatározható, minden esetben az ügy összes lényegi körülményei, valamint a felek által elvégzett bizonyítási cselekmények alapján dönthető el, milyen jogcímen, milyen mértékben érvényesíthető. A bírósági gyakorlatban vannak olyan kárfajták, melyek a Ptk. külön nevesítése nélkül is egységes megjelöléssel bírnak (pl. közlekedési többletköltség, háztartási kiegészítő költsége), azonban a kártérítési igény elbírálása nem függ az igény pontos megnevezésétől, hanem annak tartalmát kell értékelnie. Azért is, hiszen a felek a lehető legkülönbözőbb megjelölésekkel érvényesíthetik költségeiket. Erre példa az élelemfeljavítási költségek, melyekre a bírósági gyakorlatban még az élelem-kiegészítési, táplálékfeljavítási, valamint élelmiszer-többletköltség jogcímeiket is megtalálhatjuk.

4.1 Elhatárolási kérdések

Fontos azonban annak vizsgálata, hogy az egyes igények között van-e átfedés, hiszen a kárnszerzés tilalmából az is követelményként jelenik meg, hogy ugyanazt a költséget a felperes ne érvényesíthesse kétszeres jogcím alatt. Ilyen elválasztás a figyelmességi csomag, valamint az élelemfeljavítási költségek elválasztása.[5]

A Fővárosi Ítéletábrá több döntésében, így a Pf.20519/2019/4. számú ítéletében foglalt érvelésével foglalkozott a segítségére szoruló károsulttal szembeni időráfordítások

elszámolásával kapcsolatban. Az ítélet szerint *»nincs szó arról, hogy az ápolás-gondozás többletköltsége, a háztartási kisegítés, illetőleg a jövedelemveszteség címén előterjesztett vagyoni kárigények akár csak részben is átfedésben lennének, ezek ugyanis egymástól eltérő ténybeli alapon nyugvó igények.«* Az Ítéltábla a Kúria Pfv. III. 20.953/2014/6. számú ítéletében foglaltakat fejti ki azzal, hogy az ápolási-gondozási járadék ahhoz az időhöz kapcsolódik, amely a konkrét esetben a károkozás folytán sérült gyermek többletgondozásával merül fel, a háztartási kisegítő többletköltsége abban merül fel, mivel a háztartási munkák mértéke is magasabb a beteg gyermek nevelésével kapcsolatban, ehhez képest az otthoni többletmunka okán kieső jövedelemszerző tevékenységét szintén a károkozással összefüggésben nem tudja gyakorolni, ezért a kieső időre nézve elmaradt vagyoni előny jogcímén jövedelempótló járadékra is jogosult. Itt ki kell emelni, hogy a munkavégzésen alapuló járadékigények (ápolási-gondozási, háztartási kisegítő, mezőgazdasági kisegítő) kiszámítása során ugyan figyelembe lehet venni a minimálbért, illetve a vállalkozások árlistáit is – a bírósági gyakorlat szerint méltányolt 75%-os mértékig –, azonban az értékelés nem vezethet odáig, hogy ezeket a többletköltségeket munkabérnek tekintsük. A Kúria BH 2017.12.403. számú ítélete szerint a károsultnak járó költség a hozzátartozónak nem a jövedelme, hanem a károkozó helyett a reparáció körébe tartozó tevékenység elvégzéséért járó ellentételezés, amely természete szerint nem más, mint a károsultnak járó költség. Szükségtelen annak vizsgálata is, hogy az adott feladatot, így különösen ápolást, illetve gondozást elvégző személynek van-e szakmai végzettsége, jogosultsága, hiszen kártérítési szempontból csak annak van jelentősége, hogy ezeket a munkákat ténylegesen elvégezték-e.

Ugyanígy a károkozó felelőssége körébe esik, amennyiben a szülőre a gyermeke egészségkárosodása folytán többletteleher hárul. A munkát ugyanúgy szülői minőségben végzi, más szülői tevékenységétől a mindennapokban élesen elválaszthatatlanul, azonban olyan feladatokról van szó, amelyek a károkozás folytán nem merültek volna fel: *»A gyermekről való gondoskodás alkotmányos kötelezettsége nem érinti a kifejtett munka vagyoni értékének felmérhetőségét«* – állapította meg a Kúria a Pfv.III.21.276/2017/4. számú ítéletében kiemelve azt is, amennyiben nem így lenne, akkor azzal a károkozó ok nélkül mentesülne felelőssége alól.

A Ptk. hármaskárfelosztásának egyes csoportjai között is lehet átfedés. Ilyen eset lehet, amikor a felperes erőmegfeszítés jogcímén kíván költségpótló járadékot érvényesíteni. A Kúria több ítéletében, így az Pfv.III.20.801/2018/8. számon közzétett határozatában is megerősítette, hogy amennyiben a károsult a kialakult egészségkárosodása ellenére rendkívüli munkateljesítményére tekintettel az erőmegfeszítés jogcímén külön

járadékigénnyel nem léphet fel. Ezt a különleges munkavégzés körében számolható el, figyelemmel a Ptk. 6:528. § (6) bekezdésében foglaltakra is.

A balesetet követően végtagját veszítő károsult nem a vagyonában beállt értékcsökkenésként, hanem indokolt költségként érvényesítheti a beszerzett művégtag költségét. Ennek indoka, hogy az elvesztett végtag a károsultnak nem tulajdontárgya, így értelmezhetetlenek az értékcsökkenés során figyelembe veendő szempontok is, például a vagyontárgy újonnan való beszerzésének értéke. A művégtag beszerzése ehhez képest a baleset okán beállt hátrány kiküszöbölésére tett kísérlet, mely teljes mértékben bizonyosan nem pótolhatja az elvesztett testrészt, azonban a funkcióvesztést legalább részben enyhíteni képes. Más a helyzet abban az esetben, ha a károsodás a már meglévő művégtagot éri. Ebben az esetben már a művégtag javítása, pótlása a vagyonban beállt értékcsökkenés körében vizsgálandó.

4.2 A harmadik személy által vállalt költségek

Költségként nemcsak a károsult által harmadik személy (pl. hivatásos ápoló) számára ténylegesen kifizetett pénzösszeg jelentkezik, hanem általánosságban minden olyan többletmunka értéke, mely pénzben kifejezhető. Ilyen a szülők által saját károsodott gyermekük ápolására, gondozására, segítésére tett olyan többlettevékenysége, mely a károkozás hiányában szükségtelen lenne. Ez a többletráfordítás személyes ellátás mellett és pénz kifizetése hiányában is vagyoni értékkel bír, így a kártérítési felelősség összegszerűségének megállapítása során költségként érvényesíthető. Töretlennek tekinthető a bírói gyakorlat, mely szerint a károkozó nem gazdagodhat azáltal, hogy az ápolást-gondozást hozzátartozó végzi.[6] A kártérítés szemszögéből annak van jelentősége, milyen fajta és mértékű vagyoni megterhelés merült fel annak kapcsán, hogy a károsodás bekövetkezett. Annak formája azonban a károkozó kárfelelősségét nem csökkenti, akkor sem, ha a kiküszöböléshez szükséges segítséget a kárkötelmen kívül eső családtag vagy barát szívességből, ingyenesen vállalja magára. A Kúria álláspontja szerint ugyanis a családtag ingyenes vagyoni, illetve tevőleges segítségnyújtása nem a károkozó kárviselés alóli részleges vagy teljes mentesítését szolgálja, hanem a káresemény következményeinek viseléséhez szívességi alapon nyújtott támasz. De a kárt ettől még a károkozónak kell megtérítenie, hiszen amennyiben a károkozó *»vonakodása miatt nem tesz eleget nyomban a károsodás bekövetkezésekor a kártérítési kötelezettségének, késedelme őt akkor sem mentesíti e kötelezettsége teljesítése alól, ha azt vele jogviszonyban nem álló személyek a károsult számára ingyenesen megelőlegezték.«* (A Kúria Pfv.III.22.383/2016/5.számú ítélete) A Ptk. 6:532. §-a szerint a kártérítés a károsodás bekövetkezésekor nyomban esedékessé

válik, így a károkozónak már a harmadik személy segítségnyújtását megelőzően kötelezettsége keletkezik arra, hogy a kárt megtérítse. Ilyen értelemben a harmadik személy mintegy megelőlegezi azt, de a károkozó kötelezettségén nem változtat: »*A harmadik személyek által a károsultnak nyújtott segítség kívül áll a károkozó kárfelelősségének a beállításán és annak mértékén is, nincs jelentősége a kárkötelemben.* «[7]Amennyiben pedig nem ezt az álláspontot tenné magáévá a bírósági gyakorlat, úgy a kötelezett – a károkozásán túl egy további jogellenes magatartása által – a késedelmének köszönhetően mentesülne a kötelezettsége alól.

Nincs szerepe a felperesek jövedelmi viszonyainak vizsgálatának sem. A károkozó kártérítési felelősségét nem érinti az, hogy a károsultak a keresetté tett igényükben foglalt összeget előzetesen képesek voltak-e saját maguk előteremteni és megelőlegezni. Szükséges azonban annak károsulti bizonyítása, hogy a felmerült költségek valamilyen forrásból ténylegesen kielégítésre kerültek. A károsult anyagi helyzetének vizsgálata csak akkor kerülhet sor, ha alapos a kétség azt illetően, hogy az érvényesített költségek ténylegesen felmerültek-e, tehát ha a körülményekből arra lehet következtetni, hogy ezek a költségek fiktívek. (Kúria Pfv.III.22.383/2016/5.számú ítélet)

A károsult saját maga által megelőlegezett költséget jelent, amennyiben a károsodás folytán csak saját többletmunkájával tudja ellátni a feladatot. A Kúria Pfv.III.20.897/2014/3. számú ítéletében is megjelenő gyakorlat szerint a károsult erre a többletidőtartamra is követelhet járadékot. Ilyen követelések esetén egyértelműbb, ha a felperes többlethumán erő-ráfordítás jogcímet használja. Összege azonban ugyanolyan elvek szerint alakul, mintha a háztartási kisegítői munkát hozzátartozója vagy más harmadik személy végezné.

5. A kártérítési összeg szabad felhasználása

A kártérítési jog reparációs célja fikció, hiszen a károkozást teljes mértékben sosem lehet meg nem történté tenni. Még azon kivételes alkalmakkor, amikor lehetőség nyílna a kár természetbeni megtérítésére, akkor sincs lehetőség arra, hogy a károsult számára kieső időt egzakt módon kompenzálni lehessen. A kártérítés mindig jogcímmel kötött, a bíróság csak az olyan kereset alapján tud érdemben eljárni, amelyben a felperes kárát és annak összegét pontosan megjelölte. Annak vizsgálata azonban, hogy a kártérítés összegét a károsult a későbbiekben arra a célra használja-e fel, amire neki a bíróság megítélte, kívül esik a vizsgálódási körünkön. Egy példával élve nincs szükség annak ellenőrzésére, hogy a károsult a gyógyszerköltség címén megítélt kártérítés valóban a keresetében megjelölt gyógyszerekre költi-e, és ezeket a gyógyszereket az előírt módon és mennyiségben beveszi-e. A Kúria Pfv.III.21.975/2016/5.számú ítélete alapján »*ha az egészségében károsodott személy az*

egészségi állapota javításáról vagy szinten tartásáról egyéb céljai érdekében lemond, ez kizárólag az ő egyéni életvezetési döntései közé tartozó kérdés, és nem szolgálhat a károkozó mentesülésére.» A Kúria álláspontja szerint a gyógyszerköltség indokoltságának bizonyításához elegendő volt, hogy szakértő megállapította a gyógyszerek használatának szükségességét, összegszerűségére pedig a csatolt gyógyszerári igazolás elegendő bizonyítékul szolgált.

6. A szükséges költségek bizonyításának egyes kérdései

A szükséges költségek iránti igények elbírálása során mindig az adott ügy bizonyítással felölelt körülményeinek értékelésével tud a bíróság mérlegelési jogkörével megfelelő módon élni,[8] figyelemmel arra is, hogy a többen a kevesebb elve szerint a nagyobb előnnyel járó dolog vagy szolgáltatás bizonyosan jobban képes helyreállítani a megbomlott élethelyzetet, így egy tengerparti nyaraló megvásárlása is bizonyosan enyhít a károsodással elszenvedett fájdalmakon. Volt olyan vélemény a magyar jogirodalomban, mely szerint az is indokolt lehet, ha valaki egy külföldi körutazással kívánja feledtetni fájdalmait.[9] Azonban az eljáró bíróságoknak mérlegelnie kell azt is, hogy a felmerülő költség indokolt, ésszerű, illetve arányos volt-e.[10] A bírói mérlegelés körében pedig szükségszerűen megjelenik az objektív értékítélet (pl. fekete gyászruha viselésének közösségi illendőségi elvárása) mellett a szubjektív viszonyok (pl. esztétikai célú plasztikai műtét, illetőleg tartós súlyvesztés miatt a ruhatár lecserélése) értékelése.[11] A szükséges költségek körének meghatározása során mutatkozik meg leginkább, hogy az eljáró bíró nem függetlenítheti magát sem a társadalom értékítéletétől, sem pedig az egyén belső érzelmvilágától.[12]

Nem hagyható figyelmen kívül a sérelem súlya sem.[13] A harmadik csoportba tartozó költségek esetén jelenik meg legkonkrétabban a teljes kártérítés elvének fikciója, s nyílik lehetőség a bírói mérlegelésre. Az eljáró bíróságok számára a felek által előterjesztett bizonyítékok (tanúvallomások, számlák, árajánlatok illetve a szakértő véleménye) alapján nem is az a kulcskérdés, hogy ezek a károk felmerültek-e illetőleg mi az a mérték, ami a kár teljes kompenzációját eredményezi. Természetesen ezek hiányában az eljáró bíróság nem fogja helybenhagyni a kereseti kérelmet. Még a Ptk. 6:531. §-ában foglalt általános kártérítés szabályai szerint sem, hiszen ez a rendelkezés nem a lehetséges bizonyítás elmaradásának kimentésére szolgál jogalapként. Általános kártérítés alkalmazására egészen addig nem kerülhet sor, míg nem válik »nyilvánvalóvá«, [14] hogy a kár mértéke nem állapítható meg bizonyítás útján. A kulcskérdést mindinkább az jelenti, a bíróság milyen mértékben tartja szükségesnek (indokoltnak) a ténylegesen felmerült költségeket, mennyiben ismeri el, hogy a ténylegesen a károkozással kapcsolatban megjelenő költségeket a károsult helyett a

károkozónak kell viselnie. Annak kockázatát azonban, hogy a kiküszöböléshez felhasznált ilyen költségek megtérülnek-e (pl. a gyógytorna javít-e a beteg állapotán, az egészségjavító műtét sikeres lesz-e), nem lehet a károsultra terhelni, így a károkozó érdeemben nem hivatkozhat arra, hogy egyes költségeket ugyan felhasználtak, azok azonban eredménytelennek bizonyultak. A hétköznapiakban jelenlévő utólagos racionalizációt a költségek szükségességének vizsgálata során is kerülni kell, a kárt akkor is meg kell téríteni, ha utóbb nem váltotta be a hozzá fűzött célokat. Figyelemmel lehet azonban a bíróság arra is, hogy a kártérítési igény kellően mértéktartó-e ahhoz, hogy ne hárítson indokolatlan tehertételt az alperesre. (A Kúria Pfv.III.20.894/2016/3.számú ítélete)

Különösen az egészségkárosodással kapcsolatos perek során van jelentősége a szakértői bizonyításnak, hiszen szakértő tud arról megnyugtató véleményt formálni, hogy a károsult állapota szükségessé teszi-e számára ápoló, kiegészítő, kísérő vagy egyéb személy segítségét, s ha igen, akkor milyen értékű segítség körében, napi hány órában. Szakértő tud nyilatkozni arról is, hogy a károsult állapota végleges-e, hátránya állandónak tekinthető-e, vagy csak egy meghatározott időtartamban áll fenn. Szakértő segítségével bizonyíthatja a felperes, hogy közlekedése a korábbiakhoz képest nehezebben megoldható, gépkocsi, vagy lakás vásárlása indokolt-e az állapota alapján. A bizonyítás lezárását követően azonban a bizonyítékok mérlegelése az eljáró bíróság feladata, aki a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 263. § (1) bekezdésének keretei alapján szabadon állapíthatja meg a tényállást. A Legfelsőbb Bíróság a BH2000. 208., valamint a BH2003. 343. számon közzétett határozataiban is megerősítette azonban, hogy bár a bíróság döntésében eltérhet a szakértő véleményétől, azonban csak az eljárás során feltárt, minden kétséget kizáróan tényekkel szemben.

7. Összegzés

Tanulmányomban a vagyoni hátrányok kiküszöböléséhez szükséges költségek érvényesítésének általános kérdéseit taglaltam. Bemutattam, hogy a szükséges költségek mindig a károsodásra adott károsulti reakciót tükrözik. Ezek a költségek gyakran harmadik személy által megelőlegezetten merülnek fel, ami azonban nem mentesítheti a károkozót kártérítési felelőssége alól. A bíróságnak mérlegelése során figyelemmel kell lennie a kárként érvényesített igények indokoltságára, célszerűségére és ésszerűségére, azonban a károkozó felelősségét eredményességi faktor nem befolyásolhatja, amiként az sem, hogy ezeknek a költségeknek a megelőlegezésére a károsult képes volt-e.

- [1] Fézer Tamás: *Kártérítési jog*, Budapest, Complex, 2009, 129.
- [2] Fuglinszky Ádám: *Kártérítési jog, Új magánjog sorozat 7.*, Budapest, HVG-ORAC, 2015, 740.
- [3] Uo. 740.
- [4] A Kúria Pfv.III.21.832/2016/4.számú ítélete
- [5] Lásd bővebben a szerzőtől: A figyelmességi csomag, mint költség érvényesíthetőségének kérdései a kártérítési jogban *MED ET JUR* X. évfolyam, 2019/4. 19-25.
- [6] A Kúria Pfv.III.22.383/2016/5., Pfv.III.20.032/2017/4., Pfv.III.20.836/2017/6., Pfv.III.21.276/2017/4. számú ítéletei.
- [7] A Kúria Pfv.III.22.383/2016/5.számú ítélete.
- [8] »Az anyagi igazság szolgálata nem képzelhető el a bírónak adott megfelelő szabadság nélkül« – hangsúlyozta Marton Géza a bírói jogértelmezés fontosságát. In. Marton Géza: *A polgári jogi felelősség*, Budapest, Triorg, 1993, 112.
- [9] Eörsi Gyula: *A polgári jogi kártérítési felelősség kézikönyve*, Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1962, 90. p.
- [10] Fuglinszky im. 741. p.
- [11] De ilyen, egyéni helyzettől függő többletköltség az is, hogy az inkontinenciát szenvedő károsult naponta akár többször is kénytelen tiszta ruhát felvenni, ruháit gyakrabban kell mosni, hamarabb elhasználódnak.
- [12] »A kártérítési jogot nem lehet önmagában szemlélni, az folyamatos kölcsönhatásban áll a társadalom értékfelfogásával« – Fuglinszky im. 61. p.
- [13] Fuglinszky 745. p.
- [14] Lábady Tamás: A deliktuális felelősség fontosabb változásai, in: Vékás Lajos – Gárdos Péter (szerk.) *Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz* 3. köt. Budapest, Complex, 2014, 2262. p.